

На данашњи дан 1934 - Умрла је пољска научница Марија Кири, добитница две Нобелове награде. Са супругом Пјером Киријем из руде урана издвојила је нове елементе радијум и полонијум. Прва је жена која је стекла академску титулу париске Академије медицине и постала шеф катедре за физику на Сорбони. Била је оснивач и директор Института за радијум у Паризу. С Пјером је 1903. поделила Нобелову награду за физику, а 1911. сама је добила ту награду за хемију. После Пјерове смрти 1906. открила је радиоактивност торијума. У част брачног пара Кири, једна мерна јединица у физици добила је назив "Кири".

Данас је субота, 4. јул 2026.

1631 - У Паризу је почела да ради прва у свету агенција за запошљавање.

1753 - Рођен је француски проналазач Жан Пјер Франсоа Бланшар, који је 1785. с Џоном Џефрисом први прелетео Ламанш балоном. Такође је конструисао падобран.

1776 - Конгрес представника 13 америчких колонија побуњених против Велике Британије потписао је "Декларацију независности", у којој су изложене тежње нове нације. Конгрес је тада прогласио независност САД. Стварна независност извојевана је 1781. победом над британском колонијалном војском.

1798 - Наполеон Бонапарта је у походу на Египат, тада турску провинцију, заузео Александрију.

1804 - Рођен је амерички писац Натанијел Хоторн, један од првих значајнијих америчких романиста. У романима и приповеткама приказао је пуританску средину и поступно опадање моралног устројства те заједнице у Новој Енглеској. Писао је у песимистичном маниру. Дела: романи "Скарлетно слово", "Кућа са седам забата", "Блајделска романса", "Мермерни фаун", приповетке "Двапут испричане приче", "Живописне приче за децу".

1807 - Рођен је италијански револуционар Ђузепе Гарибалди, вођа покрета за уједињење Италије. Приступио је 1831. тајном друштву "Млада Италија" Ђузепеа Мацинија, а после пропасти устанка у Савоји 1834. емигрирао је у Јужну Америку, где се борио у Бразилу и Уругвају. Вратио се у отаџбину 1848. и учествовао је у борбама против Аустрије, 1849. у борби за Римску републику, после чијег пада је пошао у помоћ Венецији са 4.000 добровољаца, али су га монархисти ухапсили и отерали у прогонство у којем је остао до 1854. Када је 1859. избио рат између Француске и Пијемонта (Савоје) поново је окупио добровољце. Извео је 1860. легендарни поход на Сицилију и са хиљаду "црвенокошуљаша" заузео је острво, а 7. септембра 1860. тријумфално је ушао у Напуљ (чиме је свргнута локална династија Бурбона и Напуљско краљевство је престало да постоји). Увео је политичке реформе, поделио земљу сељацима, али је одустао од републиканског поретка у корист династије Савоја (владари Пијемонта и Сардиније) која се ставила на чело уједињења Италије. Покушао је 1862. и 1867. да ослободи Рим папске власти, али је оба пута ухапшен. Учествовао је са својим добровољцима 1870. на страни Француза у Француско-пруском рату. Касније се повукао из политике, незадовољан развојем догађаја у Италији после уједињења. Друштво Српске словесности, претеча Српске краљевске академије (данас САНУ) изабрало га је за члана 1864.

1826 - Умро је амерички државник Томас Џеферсон, оснивач Демократске странке, председник САД од 1801. до 1809. Током рата за независност САД био је председник одбора који је припремио "Декларацију независности", проглашену 4. јула 1776. Пустио је на слободу сопствене робове, али није успео да издејствује укидање ропства. Од француског цара Наполеона I, који је био у новчаним неприликама, купио је 1803. Луизијану (та француска територија била је битно већа од данашње државе Луизијане и обухватала је простор више садашњих САД држава).

1831 - Умро је амерички државник Џејмс Монро, председник САД од 1817. до 1825. Прокламовао је 1823. концепт који је постао познат као "Монроова доктрина", с геслом "Америка Американцима". Сједињеним државама је било битно да они, а не нека европска сила, контролишу тржиште и сировине на америчком континенту. Декларација је посебно била уперена против намере Свете алијансе да се угуше револуционарне тежње становника латиноамеричких колонија.

1848 - Умро је француски писац и дипломата Франсоа Рене Шатобријан, сјајан стилиста који је снажно утицао на француску књижевност. После рањавања у једној борби против присталица Француске револуције 1792. емигрирао је у Енглеску, где је остао до 1800. По повратку на власт династије Бурбон 1814. био је дипломата и шеф француске дипломатије. Повукао се из политике 1830. после Јулске револуције и пада краља Шарла X. Читавог живота остао је доследни реакционар. Дела: "Дух хришћанства" (чији су део кратки романи "Атала" и "Рене"), поема у прози "Мученици", "Пут из Париза у Јерусалим", "Успомене с ону страну гроба", епопеја о америчким Индијанцима "Les Natchez", политички списи "Историјски, политички и етички есеји о прошлим и садашњим револуцијама разматраним у односу на Француску револуцију", "О Бонапарти и Бурбонима".

1887 - Рођен је српски лекар Коста Тодоровић, стручњак за заразне болести, професор Београдског универзитета, члан Српске академије наука и уметности и Националне академије за медицину у Паризу. Написао је више од 150 радова на српском и страним језицима. Значајан је и његов рад на библиографији југословенских публикација из микробиологије, имунологије, епидемиологије и хигијене. Дела: "Уџбеник акутних и инфективних болести", "Приручник за лечење туберкулозног менингитиса".

1903 - Пуштен је у рад први пацифички телеграфски кабл, постављен на дно океана између Сан Франциска и Маниле.

1910 - Умро је италијански астроном Ђовани Вирђинио Сцјапарели, директор Миланске опсерваторије, који је открио "канале" на Марсу и астероид Хесперију. Проучавао је и везу између комета, метеора и метеорских ројева и одредио ротацију Меркура и Венере.

1927 - Рођена је италијанска филмска глумица Ђина Лолобриђида, прва велика звезда италијанске кинематографије после Другог светског рата. Филмови: "Фанфан Лала", "Лепотице ноћи", "Хлеб, љубав и машта", "Трапез", "Соломон и краљица од Сабе", "Царска Венера", "Ана из Бруклина", "Провинцијалка".

1933 - Совјетски Савез је са Чехословачком, Румунијом, Турском и Краљевином Југославијом потписао "Конвенцију о дефиницији агресије", која је требало да омогући ефикасније откривање агресорских поступака ради предузимања мера посредством Друштва народа. Био је то први дипломатски споразум између Краљевине Југославије и Совјетског Савеза. Краљевска југословенска влада доследно је све до 1940. одбијала да призна Совјетску државу, највише због пресудне помоћи, од стране руске царске породице, Србији за време Првог светског рата. Отуда су такозвани бели Руси посебно срдечно примани у Краљевини Срба, Хрвата и Словенаца.

1941 - Политбиро Централног комитета Комунистичке партије Југославије донео је у Београду одлуку о оружаном отпору против немачких окупатора.

1946 - Филипини су стекли независност, после 47 година под управом САД. До 1898. они су били шпанска колонија.

1972 - Северна и Јужна Кореја уговором су се одрекле употребе силе у решавању спорова и у начелу се сложиле да раде на поновном уједињењу Кореје мирним путем, без мешања споља.

1976 - Израелски командоси упали су на аеродром Ентебе у Уганди и ослободили 102 таоца из француског путничког авиона који су отели палестински терористи. Службено је саопштено да су погинула четири израелска војника, седам од 10 отмичара и двадесетак војника Уганде који су покушали да спрече израелску акцију.

1994 - Председник Француске Франсоа Митеран је као први страни државник говорио у скупштини Јужне Африке оформљеној после укидања режима апартејда.

1995 - преминуо је Арсен Диклић, српски писац, сценариста. Био је новинар, уређивао је часопис за децу "Пионир", као и дечију страну у листу "Борба". Један је од покретача и уредник листа "Змај". Књижевним радом професионално се бавио од 1953. године. Највише је писао поезију, приповетке и романе за децу. Више његових радова је екранизовано. Дела: "Салаш у Малом Риту", "Не окрећи се, сине", "Плава ајкула", "Село крај Тамиша", "Дунавске баладе".

1997 - Америчко васионско самоходно возило "Патфајндер" спуштено је на Марс.

2003 - У нападу двојице исламских терориста-самоубица на вернике у време молитве у једној шиитској џамији у Кети на југоистоку Пакистана убијено је 47 људи.

2005 - Америчка космичка сонда "Дип импакт" ударила је у комету "Темпел 1", у мисији која је научницима требало да пружи драгоцене одговоре на суштинска питања везана за настанак Сунчевог система.

2008 - Умро је Бивши амерички републикански сенатор и водећи конзервативни политичар Џес Хелмс. Познат по надимку "сенатор Не", Хелмс је, између осталог, упамћен по противљењу слању америчких трупа у Босну, блокирању ратификације међународних споразума, међу којима и Споразума о забрани нуклеарног тестирања, као и протокола из Кјота о глобалном загревању. Био је уредник локалног дневника у родној Северној Каролини, као и телевизијски коментатор, а сенатор је постао 1972.

2016 - Преминуо је Абас Киаростами, ирански филмски режисер. Током каријере дуже од 50 година снимео је 40 филмова, међу којима је напознатији "Укус трешње" добитник Златне палме у Кану 1997.

2020 - У великим поплавама на острву Кјушу, Јапан, погинуло је 77 особа, 15.335 зграда је разорено, 11 мостова нестало.

2022 - Наређење о евакуацији издато је за становнике Сиднеја, након што су обилне падавине поплавиле више насеља у највећем граду Аустралије. Приликом разорних поплава изазваних обилним падавинама широм Новог Јужног Велса, евакуисано је око 85.000 особа. Потопљени су и разорени бројни домови, путеви, мостови, пољопривредна газдинства. Како је саопштено, током тродневних падавина пало је кише колико уобичајено падне за годину дана.

2025 - У поплавама које су захватиле округ Кер у централном Тексасу, САД, погинуло је најмање 139 особа, а две су нестале.

(РТВ)